

Forgalomképes

Vagyonkezelői jogot létesíthetnének az önkormányzatok korlátozottan forgalomképes és forgalomképes tulajdonukra, ha a parlament elfogadja a kormány javaslatát. Módosítanák az önkormányzatok hitelfelvételi korlátjára vonatkozó szabályokat is, továbbá meghatározzák a gazdasági programmal kapcsolatos elvárásokat. A kabinet kezdeményezése kudarcra végződhet, ha nem sikerül megegyeznie az ellenzékkel, hiszen az Országgyűlésnek e lépésekhez módosítania kell a kétharmados önkormányzati törvényt is. A parlamenti vita hangüteme és tartalma azt mutatta, a vállalkozás nem reménytelen.

A helyi önkormányzatok gazdálkodásában a vagyonkezelői jog létesítése csupán egy lehetőség a közfeladatok hatékonyabb ellátásához, mivel a képviselő-testület döntheti el, hogy akar-e vagyonkezelői jogot létesíteni vagy sem – mondta előterjesztésében Juhász Gábor belügyminisztériumi államtitkár. A vagyonkezelői jog átadása nem érinti az önkormányzati közfeladatok ellátásának kötelezettségét, kiszélesíti viszont annak lehetséges módjait, és a megbízottaságban védi az önkormányzat tulajdonát – tette hozzá a szocialista államtitkár. Ugyanis a javaslat szerint a vagyonkezelésbe átvett vagyont nem lehet eladni, rázálogjogot, hasznélvezeti jogot alapítani, vagy átruházni. A vagyonkezelő köteles megőrizni az önkormányzati vagyon állagát, értékét. Szó lehet az érték növeléséről is, mivel az önkormányzat tulajdonában lévő vagyon után elszámolható értékcsökkenés összegét a vagyonkezelőnek e célra kell fordítania. A vagyonkezelői jog létesítésével elkerülhető, hogy az önkormányzat az általa alapított gazdasági társaságba apportálja közmű- és egyéb korlátozottan forgalomképes vagyonát, veszélyeztetve ezzel közfeladatainak ellátását – indokolta Juhász Gábor a javaslatot.

Az államtitkár szerint az önkormányzatok különösen a közművek tekintetében várják a vagyonkezelői jog bevezetését, mert az generálisan rendezné a közüzemek területén fennálló gondjaikat. Az Alkotmánybíróság ugyanis már több határozatában alkotmányellenesnek minősítette a korlátozottan forgalomképes közművagyon gazdasági társaságba történő apportálását.

A hitelfelvételi korlát számítására vonatkozó szabályok módosítása azért előnyös az önkormányzatok számára – folytatta Juhász Gábor –, mert bár nem korlátlanul, de bővíti a saját bevételként számba vehető bevételeket, például az osztalékbevételekkel, a megszűnt víziközmű-társulattól átvett, érdekeltségi

hozzájárulásokból származó bevételekkel, az önkormányzati vagyon bérbeadásából, üzemeltetésből, koncessziós díjból származó bevételekkel.

Egyértelművé vált a rövid lejáratú kötelezettség tartalma is, mert tételesen részletezik a kötelezettségek körét. Az Állami Számvevőszék kezdeményezésére határozták meg az önkormányzati gazdasági program célját, szakmai szempontjait. A kormány szándékai szerint ezzel elősegíthető, hogy minden önkormányzat a választási ciklusidőre olyan programot készítsen, amelyvel koncepcionálisan meghatározhatja fejlesztési elképzeléseit, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, adópolitikáját, a közszolgáltatás szervezését.

Csabai Lászlóné: Megszűnik az a lehetetlen helyzet, hogy szennyvíz- vagy vízvezetékét az önkormányzatok működtetésre átadnak gazdasági társaságnak, a tulajdon az önkormányzatnál marad, a gazdasági társaság pedig értékcsökkenést nem számolhat el.

Lezsák Sándor: Alapos a gyanú, hogy még sok százezer ingatlan nyilvántartási értéke irreálisan alacsony áron szerepel az önkormányzatok vagyonmérlegében, így a vagyon átadása is csak hasonlóan alacsony, irreális értéken történhet meg.

vagyonkezelés

Módosítanák a hitelfelvételi korlátra vonatkozó szabályozást

A törvényjavaslat alapján a helyi önkormányzatokra is kiterjesztik a nemzetközi szten- dereket a belső pénzügyi ellen- őrzési rendszerben. Az államtit- kár az Országgyűlést arról tájé- koztatta, hogy az önkormány- zati érdekszövetségek egyetér- tettek a törvényjavaslat benyúj- tásával. Az előzetes bizottsá- gi viták alapján pedig abban reménykedik a kormány, hogy módosító indítványok elfoga- dásával biztosítani lehet a két- harmados szavazati arányt, ami az önkormányzati törvény elfo- gadásához szükséges.

A fő vitapont: a vagyonkezelői jog

Míg a kormánypártiak a helyzet rendezésére, az önkor- mányzati vagyon megőrzésé- re irányuló törekvést láttak a módosításban, és egyetér-

tettek azzal, addig az ellen- zékiek egyelőre tanácstalan- nak látszottak, támogassák- e, s ha igen, milyen feltéte- lekkel az előterjesztést. Közü- lük többen az önkormányza- tiság halálát vizionálták, s a rosszul működő tanácsrend- szer visszaállításáról beszél- tek a módosítások kapcsán. Az utóbbiakat *Csabai Lászlóné* (MSZP) arra figyelmeztette, hogy csak az önkormányzat döntése alapján keletkezhet ilyen jogviszony, a képviselő- testület a döntést nem adhat- ja át sem bizottságnak, sem a polgármesternek. A javaslat szerint vagyonkezelői joghoz kétféleképpen lehet jutni. Ha száz százalékos önkormány- zati tulajdonban lévő gazdasá- gi társaság vagy önkormány- zatok tulajdonában lévő gaz- dasági társaság működte-

ti, kezelői jogként használja a tulajdont, akkor ki lehet őt jelölni erre a feladatra. Ver- senyszférába tartozó gazda- sági társaság csak nyílt és szabályozott pályázat útján juthat kezelői joghoz.

Nagy különbség a koráb- bi kezelői joghoz viszonyítva, hogy a most javasolt kötelezett- ségeket, jogokat és lehetőséget tartalmaz – hívta fel a figyel- met Csabainé. Elszámolható például az értékcsökkenés, így megszűnik az a lehetetlen hely- zet, hogy szennyvíz- vagy víz- vezetéket az önkormányzatok működtetésre átadnak gazda- sági társaságnak, a tulajdon az önkormányzatnál marad, a gaz- dasági társaság pedig érték- csökkenést nem számolhat el. Ellenben amikor felújításra szo- rul a vezeték, akkor kérdéses, hogy ezt a gazdasági társaság vagy az önkormányzat fizesse. A kezelői jog most ezt a gon- dot megoldja.

Mértékadó példa Nyíregyházáról

Mint gyakorló polgármes- ter, Csabai Lászlóné saját városának példáját hozta fel, ahol már korábban megva- lósították azt, amit a kor- mány most a törvénymódo- sításban javasol. Nyíregyhá- za és 30 település – körülbe- lül 160–170 ezer lakost érintő- en – ugyanis több mint tíz évvel ezelőtt gazdasági tár-

saságot hozott létre a víz- szolgáltatás és a szenny- vízvezetés biztosítására. A polgármester szerint a cég mára az ország egyik legpél- damutatóbban működő, gaz- daságos, eredményeket fel- mutató, korszerű gazdasá- gi társaságává vált. Az ala- pításkor a 30 önkormányzat bevitte a vagyonát, a közmű- vekeket, a tisztítókat társasá- gba. Később a címzett- és cél- támogatásból megvalósuló szennyvízvezetékek viszont az önkormányzatok tulajdoná- ban maradtak, és erre bérleti szerződést kötöttek a gazda- sági társasággal. A vízkinyerő helyek az állam tulajdonában maradtak, ezekre a cég keze- lői jogot kapott.

A gazdasági társaság az álla- mi vagyonra jutó amortizáci- ót el tudta számolni, s minden évben beszámolt az államnak és a tulajdonosoknak arról, hogy ezt hogyan használta föl a vagyon megőrzésére. Ha ott ez működőképes, miért ne lenne működőképes akkor, amikor az önkormányzat vagyonát keze- li így a gazdasági társaság? – tette fel a kérdést Nyíregyháza polgármestere.

A fideszes *Mikes Éva* viszont úgy látta, e területen lesz leg- nehezebben megteremthető az egyetértés. – Sok város a köz- művagyon, illetve a működ- tethető vagyon jogi sorsának szétválasztása során nem az

Mikes Éva: A hitellehetőség tágitása tüneti kezelés, hiszen az önkormány- zatok nagymértékű eladósodottságát nem kezeli. Az önkormányzatok már a működésükhöz is hiteleket vesz- nek fel, és a fejlesztési hitelekre már nincs lehetőségük.

Jüttner Csaba: Amíg az állami költ- ségvetés nem tud az önkormányzatok finanszírozásán lényegesen javítani, és a fejlesztésekhez sincs kellő for- rás, addig a hitelfelvételt korlátozni kell, mert egyébként önkormányza- tok kerülhetnek csődhelyzetbe.

apportkísérletet választotta, hanem olyan szerződéses konstrukció létrehozását, amelyik egyrészt működőképesen, másrészt pedig fejleszhetően hagyja ezeket a vagyonelemeket. Nem támogatta azt sem, hogy a kezelői jogot közalapítványoknak is át lehessen adni. Szerinte annak működésére az önkormányzat nem tud olyan módon hatással lenni, mintha tulajdonosként lép fel egy egy személyes társaságban.

A szabad demokraták támogatták a módosításokat. Vezérszónokuk, *Jüttner Csaba* gyakorlott önkormányzati vezetőként azt állította, hogy valódi vagyongazdálkodás kevés önkormányzatnál valósul meg. Inkább a vagyon bizonyos fokú felélése megy, a korlátozottan forgalomképes vagyonnál pedig az a fajta gyakorlat alakult ki, hogy sem a működtető cég, sem tulajdonos önkormányzat nem tartalékol a későbbi felújításra.

Szerinte azért is jó az előterjesztés, mert lehetőséget ad az önkormányzatoknak, hogy hozzáértőkre bízassák vagyontukat. A szabad demokraták azt is el tudták volna képzelni, hogy ezt a vagyontörzset kiterjesszék a bérlakásokra is. Állapotuk azért romlik folyamatosan, mert az önkormányzatok a bérlati díjakat – kényszerűségből – más működési feladatra használják fel.

Mennyi az annyi?

Mivel milliárdos nagyságrendű vagyontömegekről van szó, *Lezsák Sándor* független képviselő kifogásolta, hogy az előterjesztő semmi-

lyen hatástanulmányt nem mellékelte a törvényjavaslat-hoz. Ismeretei szerint kutatások bizonyították, hogy az önkormányzatok vagyona az elmúlt években évente több száz milliárd forinttal növekedett. De a növekmény döntő része nem valós volt, hanem a korábban alacsony áron értékelt ingatlanok reális árszínvonalon történő számbavételéből adódott. A folyamat az elmúlt években erősödött. – Alapos a gyanú, hogy még sok százezer ingatlan nyilván tartási értéke irreálisan alacsony áron szerepel az önkormányzatok vagyonmérlegében, így a vagyon átadása is csak hasonlóan alacsony, irreális értéken történhet meg – hívta fel a figyelmet a képviselő. Lezsák szerint meg kellene követelni, hogy a vagyonkezelői jog átadását előzze meg legalább két értékbecslő cég vagyonértékelése.

Azzal sem értett egyet, hogy akár száz esztendőre is vagyonkezelésbe lehessen adni önkormányzati vagyont, mert ez szerinte lehetetlenné teszi a közösségi ellenőrzést. Általában az az ellenvetés az önkormányzatok részéről az időkorlát bevezetésére, hogy ez alkotmányellenesen korlátozná az önkormányzatok vagyonkezelési szabadságát. Erre pedig azt lehet felelni, hogy nem kötelező az önkormányzati vagyont kezelésbe adni, vagy feltételek árán lehet megtenni – javasolta a képviselő.

Az időkorlát beépítése szakértők szerint azért is lenne szükséges, mert az infláció az önkormányzati vagyont

is folyamatosan átértékeli. A törvénytervezet pedig csak azt követeli meg a vagyonkezelőtől, hogy az átadás idejében megállapított folyóáras értéket szolgáltatassa vissza, holott 10–15 esztendő alatt ez nem elegendő az eredeti érték pótlására.

Juhász Gábor, belügyminisztériumi államtitkár viszontválaszában jelezte, hogyha ebben a témakörben módosító indítvány érkezik, miszerint a felértékelés felelőssége ne csak az önkormányzatoké legyen, hanem a törvény is szabályozza, akkor valamilyen elfogadható verziót a minisztérium is tud támogatni. Az időkorlátra vonatkozóan viszont nem kötnék meg az önkormányzatok kezét, épp azért, hogy az ő felelőségük érvényesüljön.

A gépjárműadó is legyen helyi adó!

A hitelképesség újraszabályozását, a felvételi korlát emelését – főként az uniós források minél hatékonyabb igénybevétele érdekében – a többség támogatta. Volt azonban olyan, ezzel ellentétes vélemény is, hogy ez a törvénymódosítás a települések eladósodásához vezet. A fideszes Mikes Éva a korlát felemelését továbbgondolandónak nevezte. Szerinte a hitellehetőség tágítása tüneti kezelés, hiszen az önkormányzatok nagymértékű

eladósodottságát, az önkormányzatok kiszolgáltatottságát nem kezeli. Pusztán belátja azt, hogy az önkormányzatok már a működésükhöz is hiteleket vesznek fel, és a fejlesztési hitelekre a hatályos szabályok szerint már nincs lehetőségük.

Jüttner Csaba (SZDSZ) – bár mint mondta, pártja támogatja az előterjesztést – megjegyezte: a hitelfelvétel központi szigorítása vagy visszafogása nem megoldás. Ugyanakkor, amíg az állami költségvetés nem tud az önkormányzatok finanszírozásán lényegesen javítani, és a fejlesztésekhez sincs kellő forrás, addig a hitelfelvételt korlátozni kell, mert egyébként önkormányzatok kerülhetnek csődhelyzetbe. Az államtitkár jelezte: ez ügyben is várják a módosító indítványokat.

Felvetődött, hogy a gépjárműadót helyi adónak lehetne minősíteni, mert az beszámítható a hitelkorlátnál. Erre elsősorban a kistélepülések miatt lenne szükség, mert nekik jóformán nincs olyan bevételük, ami a hitelkorlátnál számításba vehető lenne – hangzott el az önkormányzati bizottság vitájában is. Juhász Gábor belügyi államtitkár viszont azzal hűtötte le a kezdeményezőket, hogy az államháztartási hiányszámokat a lépés kedvezőtlenül befolyásolná.

Hatékonyabb örökségvédelem

Életszerűbbé és hatékonyabbá válik a kulturális örökségvédelem, ha a parlament elfogadja a szakértői törvénymódosító javaslatát – derült ki a vitában. Az előterjesztést alapvetően minden párt támogatta, bár az ellenzéki oldalon számos kifogást fogalmaztak meg. Előkerültek a pénzügyek is: a patkó mindkét oldalán jelentősebb állami szerepvállalást szorgalmaztak az örökségvédelemben.

A kormány eredetileg számos, kizárólagos állami tulajdonban lévő műemléket akart privatizálni, pusztán a költségvetés hiányának csökkentése miatt. Ez volt az egyik fő vád, amit a vitában mások mellett a Fidesz vezérszónoka, *Halász János* a kormányoldal szemére vetett. A képviselő úgy vélte, a szakma és az ő tiltakozásuk hatására változtattak a javaslaton, s a listán korábban szereplő mintegy ötven műemléki ingatlan továbbra is állami tulajdonban maradna.

A kormánypártiak tagadták, hogy csak azért privatizáltak volna, hogy a központi büdzsét forráshoz jutassák. Ellenben többen úgy érveltek, hogy az állagmegóvást és az ingatlanhasznosítást végző magánbefektető jobb tulajdonos lehet, mint az állam, amely nem tud elég pénzt fordítani a műemlékekre. *Pető Iván* (SZDSZ) szerint a vilá-

gon sok példa van arra, hogy magántulajdonban a műemlékekről való gondoskodás hatékonyabban oldható meg, mint amikor egy nem túl gazdag állam próbálja a műemlékeit megóvni. *Szabó Zoltán* (MSZP) pedig úgy fogalmazott: jobboldali, konzervatív párthoz méltatlan az a paranoiás bizalmatlanság, amivel a magántulajdon és a magántőke iránt viseltet a Fidesz és az MDF. *Herényi Károly* (MDF) viszont úgy vélte, vannak olyan ingatlanok, amelyeket azért nem szabad magánkézbe adni, mert a közös vagyont, a közös örökség jeleníti meg a nemzethez való kötődést. Más jogi technikát, a tartós bérletbe adást javasolta a magántőke bevonására. Uniós csatlakozás után a nemzeti örökség védelmére még nagyobb szükség van, hiszen nem mást, mint a gyökereinket védjük – vélekedett az ellenzéki képviselő.

Új eszköz az örökségvédelmi bírság

A törvénymódosítás az önkormányzatok szempontjából más fontos rendelkezéseket is tartalmaz. A hatályos jogszabály mindeddig nem adott módot arra, hogy az örökségvédelmi szabályokat megsértő, illetve engedély nélkül folytatott munkálatokat az örökségvédelmi hivatal leállíthassa. Arra sem volt lehetőség, hogy a hivatal a szabálytalan munkálatokat észlelve mérlegel-

jen, hiszen kizárólag az eredeti állapot visszaállítását rendelhette el. Ha elfogadják a módosítást, a törvénysértőre örökségvédelmi bírságot lehet kiszabni. Változik a beruházások előzetes régészeti feltárására vonatkozó szabály is. Eddig is a beruházó viselte a régészeti örökség kimozdításának költségeit. Az indokolatlan költségek kiküszöbölése érdekében viszont bevezetik a régészeti megfigyelést, amivel kiváltható a kötelező megelőző feltárás, s ezzel időt is lehet nyerni. Új elem lesz a próbafeltárás, ami segíti a megelőző feltárási munkálatok költségeinek és időbeli lefolyásának pontosabb tervezését.

A műemlékek jelentős része valakinek a tulajdonában vagy a használatában van, s bennük polgárok élnek mindennapjaikat. Nem lehet őket arra kényszeríteni, hogy a műemlék megóvása érdekében életvitelüket jelentősen korlátozzák – mondta *Szabó Zoltán*. Más hozzászólók is egyetértettek a képviselővel abban, hogy az államnak forrást kell biztosítania ahhoz, hogy a mindennapi élet komfortigényét és a kulturális örökség megvédésének nemzeti igényét összeegyeztethessék. A műemlékek, védett műtárgyak és lelőhelyek tulajdonosai, kezelői ezért bizonyos kedvezményekben, támogatásokban részesülhetnek.

A kulturális bizottság kisebbségi véleményének tolmácsa, *Erdős Norbert* (Fidesz) szintén

egy pénzügyi gondra hívta fel a figyelmet. A törvény csak a – körülbelül 50 ezerre tehető – ismert régészeti lelőhelyről rendelkezik. Minden más esetben régészeti leletek váratlan előkerülésekor a mentő-feltárás előírásai érvényesek, és az illetékes múzeum köteles eljárni. Ilyenkor azonban nincs világos megjelölése annak, hogy ezt milyen pénzügyi forrásból kell finanszírozni – mutatott rá a képviselő.

A mostoha sorsú világörökség

Új eleme a törvényjavaslatnak a nemzeti történelmünkben kiemelkedő, szimbolikus és kegyeleti jelentőséggel bíró helyszínek történeti, illetve nemzeti emlékhelyként való elismerése. A kormány szándékai szerint a veszélyhelyzetbe került örökségi elemek megóvásának leghatékonyabb eszköze az ideiglenes védelem lesz, amely állagmegőrzésére kötelezi majd a tulajdonost. Nagy területen elhelyezkedő, összetett műemlékegyüttesek, illetve a csak részeiben műemléki értékkel bíró ingatlanok esetében a részvédelem lehetősége kínál megoldást.

A szabályozásban egyébként új kategóriaként szerepel a világörökség is. A világörökségi védelem azonban nem új hatósági jogkört jelent, hanem a meglévő szabályozás keretein belül rendezi a feladatokat. Ellenzéki oldalról arra mutattak rá, hogy a világörökséggel kapcsolatban hiányzik a kiemelt anyagi támogatás és a fokozott állami szerepvállalás.